

“מות הטלוויזיה?": תהליכי שינוי, משבר ועימותים בתקשורת

במסגרת ערב העיון להשקת הגיליון ה־58 של קשר, שנערך ב־8 בספטמבר 2022 תחת הכותרת “ההשפעה האישית: ממנהיגי דעה למשפיעני רשת” והוקדש לזכרו של פרופ' אליהוא כ"ץ, פגשו חוקרי התקשורת ה"קלאסית" את ה"משפיענים" החדשים שלוקחים את תיאוריית ההשפעה האישית ואחרות לכיוונים ולמקומות חדשים ולא צפויים, בעזרת אמצעים חדשים. בין הנושאים הרבים בדיון עלתה גם שאלת הישרדותם של אמצעי התקשורת הקלאסיים מול אלה החדשים וגם שאלת “מות הטלוויזיה”, בניסוחו של אליהוא כ"ץ עצמו.

בפתח הגיליון אנו מביאים את מאמרו של גבי וימן, שמתווכח עם הטענות על הכחדתם של אמצעי המדיה המסורתיים, ומצביע לעומתם דווקא על תהליכי “היתוך”. טל לאור מציג בהקשר זה את דפוסי פעילותם של העיתונאים הישראליים בטוויטר. ועוד הצדעה לפרופ' כ"ץ בגיליון זה: איבון קוזלובסקי־גולן מבססת את מאמרה, הנועל את החטיבה המחקרית, על חקר המתח הבין־עדתי בחברה הישראלית המזרחית המסורתית וייצוגו בקולנוע הישראלי במאה העשרים ואחת גם על מחקריו של כ"ץ על הדילמות: “שאלות של זהות דתית ופרקטיקה בקרב יהודים בישראל”. תהליכי שינוי, משבר ועימותים בתקשורת עומדים גם במרכזם של המאמרים האחרים בגיליון זה.

ירדן ותיקאי ויחיאל לימור כותבים על אתגר חדש: משברים תקשורתיים בתחום הסייבר. משה הרפז ממשיך בתיאור השתקפותה בעיתונות של תרומת יהודי ארצות הברית במהלך מלחמת העולם הראשונה. הפעם – לפליטים היהודים באירופה, כתזכורת ישירה לטרגדיה הנמשכת שם על רקע מלחמת רוסיה־אוקראינה.

זהר שביט שופכת אור חדש בעזרת מסמכים לא מוכרים עד כה שגילתה, על לידתו של מילון הלשון העברית הישנה והחדשה של אליעזר בן־יהודה, במסגרת מחקרה המקיף על ההיסטוריה שלו שנערך בסיוע הקרן הלאומית למדע. גדעון קוץ כותב על מלחמת הספרות שהייתה או לא הייתה בין “זקנים” ל“צעירים” עם הופעת הביקורות הראשונות על העיתונות העברית המודרנית בראשיתה, במחצית השנייה של המאה התשע־עשרה באירופה. עוזי אלידע עוסק במקומו של הפובליציסט השנוי במחלוקת אב"א אחימאיר בתולדות העיתונות העברית בארץ ישראל.

טל לאור זיכרונה לברכה, חוקרת מוכשרת שהלכה לעולמה בדמי ימיה, וענת פלג, מנתחות במחקר ראשוני את השפעתה של הכתיבה הפובליציסטית בעיתונות היומית המודפסת, על שופטות ושופטים בישראל.

במדור "קשר לתיעוד" מתפרסמים הפעם דבריהם של עורכים ראשיים וכתבים בכירים בתולדות העיתונות היומית בישראל, שהתכנסו יחד באורח נדיר באירוע שערכו קשר והמכון לחקר העיתונות והתקשורת היהודית ע"ש שלום רוזנפלד עם צאתו לאור של ספרו של עמיתנו ד"ר מרדכי נאור, יום-יום: סיפורם של עשרה יומונים ושל עשרים עיתונאים בולטים בארץ מאז הופעת היומון הראשון ב-1908 (ירושלים: מוסד ביאליק, 2022). בגיליון זה אנו נפרדים מפרופ' רענן ריין, שעמד בראש מרכז אברהם ללימודים בין-לאומיים ואזוריים ובראש מכון רוזנפלד, ושימש כעורך אחראי של קשר בארבע השנים האחרונות. חלקו בתנופתו המחודשת של כתב העת רב ומכריע והוא עוד ימשיך כקודמיו לתרום לנו מפרי עטו וניסיונו. אנו מקבלים בברכה את ראשת המרכז החדשה, פרופ' נדין קופרטי-צור, שכבר הייתה מעורבת בהכנת גיליון זה, ומאחלים לה הצלחה – שתהיה גם הצלחתנו.

גם שאר המדורים איתנו כרגיל.

בברכת קריאה מהנה ומועילה ובתקווה להתראות שוב באביב,
המערכת